

Aktuálne dianie v sektore dôchodkového sporenia v EÚ

JUDr. Peter Pénzeš, LL.M. PhD.
Národná banka Slovenska

Európska komisia za obdobie ostatných dvoch rokov silno rozvíjala stojaté vody v sektore zamestnaneckého dôchodkového sporenia, ktoré je rozšírené najmä vo Veľkej Británii, Írsku, Holandsku, Nemecku a u nás sa zaň považuje doplnkové dôchodkové sporenie. V apríli 2011 Komisia požiadala Európsky orgán pre poisťovníctvo a zamestnanecké dôchodkové sporenie (EIOPA) o vypracovanie podkladu na revíziu smernice o činnostiach a dohľade nad inštitúciami zamestnaneckého dôchodkového zabezpečenia (IORP). Následne sa začali prípravy na vykonanie dopadovej štúdie, ktorá má zhodnotiť možnosti a vplyv zavedenia pravidiel na kapitálovú primeranosť ekvivalentných právnej úprave poisťovní.

SPRÁVA EIOPA O REVÍZII SMERNICE IORP

Dňa 15. februára 2012 EIOPA doručila Európskej komisii správu¹, v ktorej na žiadosť Komisie zhodnotila možnosť posilnenia pravidiel obozretného podnikania v sektore zamestnaneckého dôchodkového sporenia, podľa vzoru nedávno prijatej smernice Solventnosť II² platnej pre sektor poisťovníctva. Dôvodom tejto iniciatívy sú obavy Komisie, že po sprísnení požiadaviek na podnikanie poisťovní právny rámec dôchodkových spoločností, ktorý je zakotvený v smernici z roku 2003³, výrazne zaostáva, čo v niektorých krajinách môže viesť k transformácii poisťovní na dôchodkové spoločnosti, resp. k presunu dôležitej časti podnikania poisťovní do dôchodkových spoločností. Možnosť takéhoto vývoja naznačil aj francúzsky orgán dohľadu, ktorý najviac tlačí na posilnenie požiadaviek na podnikanie dôchodkových spoločností. Komisia preto požiadala EIOPA o navrhnutie kontúr právnej úpravy pre dôchodky podľa vzoru Solventnosti II.

EIOPA navrhla vytvorenie pravidiel obozretného podnikania, ktoré možno rozdeliť do troch pilierov:

1. Pravidlá kapitálovej primeranosti
2. Pravidlá správy a riadenia dôchodkových spoločností
3. Informačné povinnosti voči orgánu dohľadu, klientom a verejnosti

V rámci prvého piliera sa navrhlo, že podobne ako v poisťovnom sektore sa aktíva a záväzky dôchodkových spoločností musia oceňovať trhovými cenami. Vzhľadom na to, že do výpočtu kapitálovej primeranosti významným spôsobom vstupuje investičné riziko, dôjde k zvýšeniu kapitálových požiadaviek, ktoré budú musieť spoločnosti dodržiavať. V záujme zohľadnenia špecifík dôchodkového sektora, v ktorom záruky za záväzky spoločnosti preberá zamestnávateľ, poprípade existuje iný externý mechanizmus ručenia za záväzky spoločnosti (napr. garančný fond), sa zároveň navrhlo zaviesť na účely dohľadu tzv. holistic-kú súvahu, v ktorej sa zohľadní existencia týchto externých garančných mechanizmov.

Koncom februára 2012 sa v Bruseli uskutočnilo verejné vypočutie zástupcov trhu k správe EIOPA. Kým druhý a tretí pilier novonavrhnutej právnej úpravy boli prijaté pozitívne, zástupcovia dôchodkových spoločností a zamestnávateľov veľmi silno a takmer jednohlasne odmietli zavedenie pravidiel kapitálovej primeranosti podľa vzoru poisťovní. Koncept holistickej súvahy v zásade odmietli, najmä vzhľadom na to, že nie je overený v praxi. Ich hlavným argumentom proti novej úprave je však skutočnosť, že takúto reguláciu považujú za likvidačnú pre sektor aj pre zamestnávateľov. Potvrdili, že vyvolá zvýšenie nárokov na kapitálovú vybavenosť dôchodkových spoločností, čo neúmerne zaťaží zamestnávateľov. V sektore

¹ EIOPA's Advice to the European Commission on the review of the IORP Directive 2003/41/EC, dostupné na https://eiopa.europa.eu/fileadmin/tx_dam/files/consultations/consultationpapers/CP06-11/EIOPA-BOS-12-015_EIOPA_s_Advice_to_the_European_Commission_on_the_review_of_the_IORP_Directive.pdf.

² Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/138/ES o začatí a vykonávaní poisťovania a zaistenia (Solventnosť II).

³ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/41/ES o činnostiach a dohľade nad inštitúciami zamestnaneckého dôchodkového zabezpečenia.

4 Draft Technical Specifications QIS of EIOPA's Advice on the Review of the IORP Directive, dostupné na https://eiopa.europa.eu/consultations/consultation-papers/2012-closed-consultations/june-2012/cp-0032012-draft-technical-specifications-for-the-qis-of-eiopas-advice-on-the-review-of-the-iorp-directive/index.html?no_cache=1&cid=5345&did=26514&sechash=0-f256285.

zamestnaneckého dôchodkového sporenia totiž zamestnávateľa „sponzorujú“ dôchodkové spoločnosti a v prípade dávково definovaných schém garantujú, že spoločnosti budú dostatočne kapitálovo vybavené. Ak by zdroje chýbali, musel by ich doplniť zamestnávateľ. V čase hospodárskej krízy by zavedenie tejto regulácie zhoršilo hospodárske výsledky mnohých podnikov. Nová regulácia bude dôchodkové spoločnosti motivovať na presúvanie investičného rizika na klientov cestou transformácie dôchodkových fondov z dávково definovaných na príspevkovo definované. Postavenie klientov sa teda zhorší.

KVANTITATÍVNA DOPADOVÁ ŠTÚDIA

Komisia si obavy trhu pozorne vypočula, po zväžení všetkých okolností sa však rozhodla pokračovať vo svojom pláne vypracovať návrh novej smernice, ktorá bude obsahovať všetky tri spomínané regulačné piliere. Aby dokázala čo najlepšie nakalibrovať technické detaily pravidiel kapitálovej primeranosti, požiadala EIOPA o vypracovanie tzv. kvantitatívnej dopadovej štúdie. Takéto štúdie sa robili aj v sektore poisťovníctva pred prijatím smernice Solventnosť II.

EIOPA vo veľmi krátkom čase pripravila technickú špecifikáciu pre štúdiu a dňa 15. júna 2012 ju predložila na verejnú konzultáciu. Reakcia trhu bola negatívna, dôchodkové spoločnosti zdôraznili neproporčnosť prenesenia požiadaviek na podnikanie poisťovní do sektora dôchodkov. Opätovne poukázali na veľké náklady a zdôraznili,

že postup Komisie posilní transformáciu dávково definovaných plánov na príspevkovo definované plány. Navyše uviedli, že poskytovanie zamestnaneckých dôchodkov sa stane pre zamestnávateľov neatraktívnym, keďže pri neproporčnom aplikovaní novej právnej úpravy sa zvýšia náklady na prevádzku dôchodkových fondov. Náš dôchodkový sektor pripomenky nevzniesol, pretože už od svojho vzniku bol dizajnovaný ako príspevkovo definovaný. Nová právna úprava preto u nás nevyvoláva obavy o neproporčné zvýšenie nákladov na podnikanie.

Dňa 2. októbra 2012 EIOPA zaslala Komisii finálnu verziu technickej špecifikácie pre dopadovú štúdiu.⁴ Komisia ju v najbližších dňoch upraví podľa svojich potrieb a od polovice októbra do decembra 2012 na jej základe orgány dohľadu, resp. vybrané dôchodkové spoločnosti z členských štátov EÚ, ktoré sa do štúdie zapojili, zašlú EIOPA údaje, z ktorých sa zistí dopad navrhnutých pravidiel kapitálovej primeranosti na dôchodkový sektor. EIOPA v zverejnenom materiáli uviedla, že považuje za potrebné vykonať ešte jednu dopadovú štúdiu, vzhľadom na komplexnosť novej právnej úpravy, krátkosť času na prípravu štúdie a potrebu overiť niektoré výsledky. Komisia zatiaľ zotrúva na svojom pláne pripraviť návrh smernice, ktorá bude obsahovať všetky tri regulačné piliere, do polovice roka 2013. Najbližší čas ukáže, či zvíťazí síce pomalší, ale obozretnejší postup EIOPA, alebo ambiciózný prístup Komisie.

I N F O R M Á C I E

Ponuka podujatí Inštitútu bankového vzdelávania NBS, n. o., na november 2012

INŠTITÚT BANKOVÉHO
VZDELÁVANIA NBS, n.o.

Názov vzdelávacieho podujatia	Dátum konania
Overovanie pravosti podpisu	5. 11. 2012
ICAAP	5. 11. 2012
Retail deriváty	5. 11. 2012
Platobný styk II	6. 11. 2012
Odborné skúšky sprostredkovateľov – stredný stupeň	12. 11. 2012
Odborné skúšky sprostredkovateľov – vyšší stupeň	21. 11. 2012
Stratégia riadenia aktív a pasív v podmienkach Basel II	21. – 23. 11. 2012
Solvency II – Insurance, Reinsurance, Bancassurance	26. – 27. 11. 2012
Odborné skúšky sprostredkovateľov – stredný stupeň	27. 11. 2012